

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 1463/1, донетом на седници одржаној дана 25. априла 2024. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену докторске дисертације докторанда Марије Мершник под насловом „Дискурс научноистраживачких и стручних чланака из области техничких наука на енглеском и српском језику”, урађену под менторским руковођењем др Мирјане Даничић.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Јелена Вујић

Звање: редовни професор

Ужа научна област: Англистика

Датум избора у звање: 7.12.2010.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Јелена Анђелковић

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: Страни језици – енглески језик

Датум избора у звање: 1.11.2023.

Установа на којој је запослен: Факултет организационих наука Универзитета у Београду

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Весна Богдановић

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: Англистика и језик струке

Датум избора у звање: 17.3.2020.

Установа на којој је запослен: Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду

4. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Данијела Ђорђевић

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: Стручни језик (енглески)

Датум избора у звање: 24.1.2023.

Установа на којој је запослен: Пољопривредни факултет Универзитета у Београду

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) презиме:	Марија (Тихомир) Мершник
Датум и место рођења:	30.01.1985. Лозница
Наслов мастер рада:	Роман тока свести – <i>Госпођа Даловеј</i> Вирџиније Вулф и <i>Ковачи лажног новца</i> Андреа Жида
Датум одбране мастер рада:	9.10.2012.
Установа где је одбрањен мастер рад:	Филолошки факултет Универзитета у Београду
Научна област из које је стечено академско звање мастера:	Англистика

III СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

1. Labrović, J.A., Petrović, N., Anđelković, J., **Meršnik, M.**, Patterns of behavioral engagement in an online English language course: cluster analysis. *J Comput High Educ* (2023). <https://doi.org/10.1007/s12528-023-09382-1>[M21a]
2. Анђелковић, Ј., **Мершник, М.**, Јовић, Ј. (2022). Project-Based Translation of Wikipedia Articles in a Tertiary ESP Context: Planning, Execution and Lessons Learnt. *ESP Today*. 10/1. 123-144. <https://doi.org/10.18485/esptoday.2022.10.1.6> [M24]

IV НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Дискурс научноистраживачких и стручних чланака из области техничких наука на енглеском и српском језику

V ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет докторског рада Марије Мершник јесте жанр научноистраживачког чланка на српском и енглеском језику у области техничко-технолошких наука, као и развој овог жанра од зачетка до данас.

Циљ њеног докторског рада је да се надовеже на вишедеценијску традицију изучавања жанра у контексту академског писања (Bhatia, 1993, 2002a, 2002b, 2004; Bruce, 2008; Cargill, 2004; Cheng, 2007; Flowerdew, 2000; Hyland, 2002, 2007; Hyon, 1996; Paltridge, 1996; Swales 1990; Tardy, 2011) и да пружи допринос у оквиру српског образовног система, тиме што ће установити и описати промене у жанру научноистраживачког чланка. Поменути жанр посматра се дијахронијски у периоду од прве две деценије 21. века како би се добиле корисне смернице које се могу применити у настави академског писања за младе истраживаче и докторанде у области техничко-технолошких наука. Дакле, циљ овог докторског истраживања могао би се описати као наставак ранијих истраживања у овој области не би ли се указало на карактеристике жанра на основу којих се могу сачинити смернице за његов будући развој.

VI ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Радне хипотезе истраживања гласе:

1. Дискурс научноистраживачког и стручног чланка аутора српског порекла који пишу на енглеском или на српском језику претрпео је већи утицај енглеског језика у односу на време пре масовне употребе информационо-комуникационих технологија у објављивању научних и стручних постигнућа.

2. Писање аутора научноистраживачких и стручних чланака којима је матерњи језик српски, а који пишу и на енглеском и на српском језику је све више под утицајем англосаксонске традиције.

3. Научноистраживачки и стручни чланци аутора који су писали на енглеском и српском језику под утицајем англосаксонске традиције променили су организациону структуру и сада се разликују чланци написани почетком 2000-тих година од чланака написаних у ери све веће доступности база за претраживање.

4. Анализа жанра научноистраживачких и стручних чланака написаних на српском језику, затим чланака које су писали матерњи говорници српског језика на енглеском језику и чланака које су писали матерњи говорници енглеског језика пружиће корисне смернице за развој вештине писања овог жанра код нових чланова ове дискурсне заједнице.

VII КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Марије Мершник „Дискурс научноистраживачких и стручних чланака из области техничких наука на енглеском и српском језику” има 180 пагинираних страна, што чини укупно 190 страница текста са обавезним (непагинираним) странама. Рад је подељен у пет већих поглавља, која се деле на мања потпоглавља: Увод (1), Теоријски и појмовни оквир (2), Методологија истраживања (3), Анализа и дискусија (4), и Закључак (5). После наведених поглавља следи списак коришћених библиографских референци Литература (стр. 143–149). Након списка литературе у раду су дата 4 прилога: Корпус анализираних радова (Прилог 1), Интервју са фокус групом (Прилог 2), Упитник (Прилог 3), Преглед слика и табела ((Прилог 4). Након прилога следи Биографија аутора, а затим су дати обавезни прилози (Изјава

о ауторству, Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада, Изјава о коришћењу).

1. У првом делу рада (*Увод*) дате су опште назнаке о раду, представљени су предмет и општи циљеви истраживања, полазне хипотезе, као и структура рада.
2. Друго поглавље рада (*Теоријски и појмовни оквир*) даје објашњења појма, настанка и развоја жанра, као и теорије жанра, али у оквиру ширег приступа анализе дискурса. Ослањајући се на познате теоретичаре (Батија, Хијон, Свејлз), ауторка пружа дијахронијски увид у развој анализе дискурса, а посебно анализе жанра, указујући на три доминантне школе односно правца развоја. Појам жанра се дефинише у посебном потпоглављу, као и разлика између дискурсне и делатне заједнице. Ауторка велику пажњу посвећује објашњењу научноистраживачког и стручног чланка као жанра, јер је он предмет докторског истраживања. Још једном кључном појму ауторка посвећује потпоглавље *Енглески језик за академске намене*. Имајући у виду да је ауторка као једну од полазних хипотеза поставила и састављање смерница за писање научноистраживачких и стручних чланака које ће се изродити из њеног докторског истраживања, једно од потпоглавља бави се жанром у настави енглеског језика за академске намене. Једно од кључних потпоглавља унутар представљања теоријског оквира докторског истраживања бави се моделима анализе жанра у језику за посебне намене, посебну пажњу усмеравајући на два модела – Свејлзово виђење жанра и Батијино виђење жанра. Ауторка представља и анализе става које су рађене на одређеним деловима научноистраживачког чланка (нпр. апстракт, увод, методе, дискусија, резултати). На крају овог поглавља, ауторка истиче да су овакве анализе нашле своју педагошку примену у настави и наводи конкретне смернице које су проистекле из ранијих истраживања (нпр. Reacock 2011).
3. У трећем поглављу рада (*Методологија истраживања*) представљен је методолошки приступ који ауторка заузима у истраживању, наглашавајући да је докторски рад по својој оријентацији примењен, јер је један од циљева ауторке да дође до корисних и употребљивих сазнања о конвенцијама писања у техничким наукама. Ауторка истраживања наводи све методе које је користила приликом писања рада: интервју са фокус групом (прелиминарно истраживање), испитивање ставова експерата из дискурсне заједнице (контролно истраживање) и, с обзиром да је реч о корпусном истраживању, ауторка објашњава како је формиран и анализиран корпус на ком је рађено истраживање. Подаци о корпусу су детаљно приказани у табеларном прегледу.
4. Четврто поглавље рада (*Анализа и дискусија*) садржи анализу корпуса који је представљен у претходном поглављу. Резултати анализе дати су према поткорпусима којих има четири, а затим следе општа запажања о структури реторичких ставова у корпусу. Резултате анализе ауторка илуструје навођењем примера из корпуса. Следи анализа фаза, која је такође урађена према поткорпусима, а након дескриптивног приказа резултата анализе, дати су примери из корпуса. У дискусији ауторка упоређује резултате анализе поткорпуса А са осталим поткорпусима, осврћући се и на ранија слична истраживања (нпр. Flowerdew). На самом крају поглавља дате су педагошке импликације истраживања.
5. У петом поглављу (*Закључак*) резимирани су и сагледани добијени резултати. Говори се о значају добијених резултата и о томе шта они имплицирају у области подучавања енглеског језика за посебне намене, односно каква би била њихова практична корист за наставу

академског писања. Ауторка даје сугестије у ком смеру будућа истраживања жанра научноистраживачког и стручног чланка треба да иду (нпр. испитивање прагматичних одлика).

6. На крају текста дат је списак коришћене литературе (*Литература*) који садржи 101 референцу.

VIII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Научни допринос докторске дисертације Марије Мершник огледа се пре свега у томе што је ово пионирско истраживање научноистраживачког и стручног чланка на енглеском и српском језику у области техничко-технолошких наука. Изванредан допринос науци и академској заједници представљају педагошке смернице проистекле из истраживања које се могу применити у настави академског писања. Оне врло конкретно говоре о томе како приликом писања научноистраживачког чланка постићи бољу текстуализацију у односу на очекивања уредника, рецензента и читалачке публике.

Остварени резултати су примењиви на олакшавање писања научноистраживачких чланака, данас изузетно вреднованог жанра од ког зависе избори у звања, учествовање на пројектима, углед високошколских и истраживачких институција. Као изузетан резултат треба нагласити и шири контекст ове дисертације, јер је она усмерена на унапређење одређене друштвене праксе – институционализовану употребу језика у социо-културном-едукативном окружењу. На утилитаристичку природу докторског истраживања указује и сама ауторка када каже да јој је мотив био да „помогне докторандима са ФОН-а” да развију реторичку структуру, ставове, фазе и комуникативну намеру чланака које пишу на енглеском или српском језику.

Занимљив резултат анализе представља и чињеница да на нивоу целог корпуса није примећена велика разлика између научноистраживачких чланака писаних пре масовне употребе информационо-комуникационих технологија (односно с почетка испитиваног периода) и чланака писаних у новије време када се аутори чланака ослањају на технологију у незанемарљивој мери. Ипак, ауторка се ограђује од тврдњи које се односе на употребу великих језичких модела (вештачке интелигенције), јер они нису ни на који начин ушли у оквир њених истраживања, али мишљења је да ће они несумњиво имати утицај на развој академског писања, а самим тим и на развој жанра научноистраживачког и стручног чланка.

IX ПРОВЕРА ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма *iThenticate*, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „**Дискурс научноистраживачких и стручних чланака из области техничких наука на енглеском и српском језику**” аутора Марије Мершник, констатовано је да утврђено подударане текста износи 14%.

Овај степен подударности последица је цитирања и навођења библиографских података о коришћеној литератури, што је у складу са Чланом 9. Правилника.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*, извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

X ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за оцену докторске дисертације констатује да је дисертација „Дискурс научноистраживачких и стручних чланака из области техничких наука на енглеском и српском језику” кандидата Марије Мершник оригинално и самостално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати с позитивном оценом Извештај о оцени докторске дисертације под насловом „Дискурс научноистраживачких и стручних чланака из области техничких наука на енглеском и српском језику”, коју је урадио кандидат Марија Мершник под менторством доц. др Мирјане Даничић и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др Јелена Вујић, редовни професор
председник Комисије

2. _____
др Јелена Анђелковић, ванредни професор
члан Комисије

3. _____
др Весна Богдановић, ванредни професор
члан Комисије

4. _____
др Данијела Ђорђевић, ванредни професор
члан Комисије